

Леся М. Побоченко¹, Аліна А. Прокоп'єва²

ТРАНСФОРМАЦІЯ СТРАХОВОГО РИНКУ ПІД ЧАС ВІЙНИ

У статті розглядаються теоретичні та практичні засади трансформації страхового ринку України в умовах війни як ключового елементу фінансової системи, що забезпечує економічну стійкість, управління ризиками та соціальний захист. Визначено, що військові дії формують нову архітектуру ризиків, зумовлюючи потребу в перебудові страхових продуктів, моделей оцінювання загроз, механізмів перестрахування та взаємодії зі стейкхолдерами. Особливу увагу приділено зміні ролі страхування як інструменту адаптації економіки до кризових умов та фактору відновлення інвестиційної довіри.

Здійснено системний аналіз підходів до оцінювання та покриття воєнних ризиків, включаючи класичні неокласичні, інституційні та поведінкові концепції розвитку страхового ринку. Проаналізовано наукові внески таких дослідників, як К. Ерроу, Дж. Стігліц, М. Флемінг, а також сучасні підходи до розподілу ризиків, перестрахування і страхування катастроф (catastrophe insurance). Висвітлено вплив війни на сегментацію ринку, структуру попиту, платоспроможність населення та фінансову стійкість страховиків.

Показано, що найбільш динамічні зміни під час війни спостерігаються у сферах страхування майна, автотранспорту, агострахування, медичного страхування та страхування життя. Установлено, що ключовими драйверами трансформації стають державні гарантії, цифровізація, розвиток InsurTech, Big Data, штучний інтелект та телематика, які забезпечують удосконалення процесів оцінки ризику, тарифоутворення та врегулювання збитків.

Окремо акцентовано увагу на розвитку механізмів покриття воєнних ризиків, зокрема державних та міжнародних програм страхування інвестицій, товарів та інфраструктури, участі міжнародних регуляторів, фінансових інституцій і донорських структур. Підкреслено, що міжнародна співпраця є фундаментальним чинником у створенні страхових гарантій для процесів відбудови, відновлення експорту та залучення іноземних інвестицій.

Метою дослідження є узагальнення теоретико-методологічних засад трансформації страхового ринку та визначення закономірностей його функціонування під час війни. Методологія базується на системному, інституційному та ризик-орієнтованому підходах, що дозволяють розглядати страхування як механізм управління невизначеністю в умовах воєнних загроз.

Практичне значення роботи полягає у можливості використання результатів для розробки стратегій підвищення фінансової стійкості страховиків, удосконалення державної політики у сфері страхування, розвитку інноваційних продуктів та забезпечення безпеки інвестицій у повоєнний період. У висновках акцентовано перспективи подальших досліджень, пов'язаних із удосконаленням воєнного страхування, цифровими технологіями InsurTech, міжнародним перестрахуванням та регуляторною інтеграцією з європейським ринком.

Ключові слова: страховий ринок, продовольча безпека, ризики, перестрахування, InsurTech, воєнне страхування, фінансова стійкість, державні гарантії, інвестиції.

Табл. 3. Літ. 18.

DOI: 10.32752/1993-6788-2025-1-293-117-126

¹ State University «Kyiv Aviation Institute». Ukraine.

² State University «Kyiv Aviation Institute». Ukraine.

Pobochenko Lesya, Alina Prokopieva

TRANSFORMATION OF THE INSURANCE MARKET DURING THE WAR

The article examines the theoretical and practical foundations of the transformation of Ukraine's insurance market during the war as a key component of the financial system that ensures economic resilience, risk management, and social protection. It is determined that military actions shape a new architecture of risks, necessitating the restructuring of insurance products, threat assessment models, reinsurance mechanisms, and stakeholder interaction. Particular attention is paid to the changing role of insurance as an instrument of economic adaptation to crisis conditions and as a factor in restoring investment confidence.

A systematic analysis of approaches to assessing and covering war risks is carried out, including classical, neoclassical, institutional, and behavioral concepts of insurance market development. The scientific contributions of researchers such as K. Arrow, J. Stiglitz, and M. Fleming are examined, along with modern approaches to risk distribution, reinsurance, and catastrophe insurance. The impact of war on market segmentation, demand structure, household solvency, and the financial stability of insurers is highlighted.

It is shown that the most dynamic changes during wartime occur in the fields of property insurance, motor vehicle insurance, agricultural insurance, health insurance, and life insurance. It is established that the key drivers of transformation include state guarantees, digitalization, the development of InsurTech, Big Data, artificial intelligence, and telematics, which enhance risk assessment, tariff formation, and claims settlement processes.

Special emphasis is placed on the development of mechanisms for covering war-related risks, including state and international programs for insuring investments, goods, and infrastructure, as well as the participation of international regulators, financial institutions, and donor organizations. It is emphasized that international cooperation is a fundamental factor in creating insurance guarantees for reconstruction processes, export recovery, and the attraction of foreign investment.

The aim of the study is to generalize the theoretical and methodological foundations of insurance market transformation and to identify the patterns of its functioning during wartime. The methodology is based on systemic, institutional, and risk-oriented approaches, which make it possible to consider insurance as a mechanism for managing uncertainty under wartime threats.

The practical significance of the study lies in the possibility of applying the results to develop strategies for enhancing insurers' financial stability, improving public insurance policy, developing innovative insurance products, and ensuring investment security in the post-war period. The conclusions emphasize the prospects for further research related to improving war insurance, developing InsurTech solutions, strengthening international reinsurance, and regulatory integration with the European market.

Keywords: insurance market, food security, risks, reinsurance, InsurTech, war insurance, financial stability, state guarantees, investments.

Peer-reviewed, approved and placed: 08.11.2025

Постановка проблеми. Війна є одним із найпотужніших дестабілізуючих чинників для національної економіки та фінансового сектору, оскільки спричиняє різке зростання невизначеності, масштабні матеріальні втрати, міграційні процеси, падіння ділової активності та деформацію структури ризиків. У таких умовах страховий ринок, який у мирний час виконує функції перерозподілу ризиків, фінансового захисту домогосподарств і бізнесу та акумулювання довгострокових інвестиційних ресурсів, опиняється під подвійним тиском: з одного боку — зростає потреба у страхових механізмах як

інструментах економічної стійкості, з іншого — погіршуються передумови для виконання страховиками своїх зобов'язань через скорочення премій, ускладнення перестрахування, падіння ліквідності та зростання збитковості.

Проблема трансформації страхового ринку під час війни полягає у необхідності забезпечити його безперервне функціонування та платоспроможність за умов воєнних і політичних ризиків, які мають системний і катастрофічний характер та часто не покриваються стандартними договорами страхування. Це актуалізує потребу у перегляді підходів до тарифоутворення, управління ризиками, формування страхових резервів, механізмів врегулювання збитків, а також у запровадженні нових моделей державної участі та публічно-приватного партнерства для страхування воєнних ризиків і підтримки критично важливих секторів економіки.

Зв'язок окресленої проблеми з важливими науковими і практичними завданнями визначається тим, що ефективне функціонування страхового ринку є необхідною умовою фінансової стабільності, захисту економічних інтересів суб'єктів господарювання, відновлення інвестиційної активності та реалізації програм повоєнної відбудови. Наукова значущість дослідження полягає у формуванні теоретико-методичних підходів до аналізу поведінки страхового ринку в умовах екстремальної невизначеності, а практична — у розробленні рекомендацій для державних органів і страхових компаній щодо інструментів адаптації, створення механізмів страхування воєнних ризиків, розвитку перестраховувальних програм, посилення цифровізації та підвищення довіри до страхових інститутів у кризових умовах.

Таким чином, дослідження трансформації страхового ринку під час війни є важливим як з позицій розвитку сучасної фінансово-економічної науки, так і з точки зору формування дієвих рішень для забезпечення економічної стійкості держави, захисту населення та бізнесу, а також підтримки процесів післявоєнного відновлення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика страхування ризиків у нестабільному середовищі має тривалу наукову традицію, що бере початок із класичних робіт К. Ерроу та Дж. Стігліца, у яких сформовано теоретичні засади розподілу ризиків, ролі інформації та асиметрії в ухваленні рішень [1; 2]. У працях М. Флемінга розкрито економічні функції страхування як механізму перерозподілу збитків та підтримання фінансової рівноваги [3]. Важливий внесок у розвиток концепцій управління великими й катастрофічними ризиками зробили Г. Кунройтер та Е. Мішель-Кержан, які обґрунтували необхідність спеціальних інституційних і фінансових інструментів для покриття надмасштабних загроз, зокрема природних катастроф та шоків, що виходять за межі стандартних страхових моделей [10]. Ці підходи створюють теоретичний фундамент для подальшого аналізу воєнних ризиків як окремого, особливо складного класу.

Суттєвий пласт сучасних досліджень представлений аналітичними звітами міжнародних організацій та консалтингових структур, які фіксують нові тенденції на глобальному страховому ринку. У звітах Swiss Re Institute окреслено динаміку світових страхових премій, зміну структури ризиків та вплив геополітичної напруженості на фінансову стійкість страховиків [4; 5]. McKinsey & Company аналізує трансформацію бізнес-моделей страхових

компаній, зокрема прискорення переходу до клієнт-орієнтованих та цифрових моделей у відповідь на кризи та шоки пропозиції й попиту [13]. OECD та ЕІОРА приділяють увагу питанням регуляторної адаптації, управління системними ризиками та забезпечення стабільності страхового сектору в умовах зростання невизначеності, включно з геополітичними ризиками [8; 12]. У звітах Світового банку та MIGA наголошується на ролі страхування інвестицій та гарантійних механізмів у підтримці економічної стійкості країн, що зазнають впливу конфліктів [6; 11].

Окремий напрям досліджень стосується цифрової трансформації страхового ринку та розвитку InsurTech-рішень. У роботах PwC та OECD проаналізовано вплив великих даних, штучного інтелекту, телематики й автоматизації процесів на підвищення точності оцінювання ризиків, персоналізацію продуктів і оптимізацію витрат страховиків [9; 15]. Цифровізація розглядається як один з ключових факторів підвищення стійкості ринку в умовах криз, оскільки дозволяє забезпечити безперервність обслуговування клієнтів навіть при фізичних обмеженнях діяльності офісів [8; 9]. Для України важливим джерелом емпіричної інформації виступають огляди Національного банку України, де відображено динаміку основних показників страхового ринку, зміни у структурі премій та виплат, а також оцінку впливу воєнних дій на платоспроможність страховиків [7]. Додатково ініціативи ЄБРР щодо програм страхування воєнних ризиків та підтримки інвестицій у країнах, що зазнали збройної агресії, формують практичний інституційний контекст для розробки нових інструментів воєнного страхування [14].

Попри значний обсяг напрацювань, комплексні дослідження, які б поєднували теоретичні підходи до управління катастрофічними та воєнними ризиками з аналізом трансформації національного страхового ринку у воєнний період, залишаються обмеженими. Недостатньо вивченими є питання поєднання державних гарантій, міжнародних програм страхування інвестицій і цифрових технологій InsurTech у формуванні нової моделі функціонування страхового ринку України в умовах війни. Саме ці прогалини зумовлюють необхідність подальших досліджень, спрямованих на узагальнення наявного досвіду та вироблення концептуальних засад трансформації страхового ринку в умовах воєнних загроз.

Мета дослідження. Метою статті є комплексне обґрунтування теоретичних і практичних засад трансформації страхового ринку України в умовах війни та визначення ключових напрямів його адаптації до нової конфігурації ризиків [1; 2; 4]. Така мета передбачає аналіз змін у структурі страхових продуктів, механізмах управління ризиками, перестрахованні, а також оцінювання ролі держави та міжнародних фінансових інституцій у забезпеченні фінансової стійкості ринку [5; 6; 11; 1].

Для досягнення поставленої мети сформульовано такі завдання:

1. Проаналізувати теоретичні підходи до розподілу та покриття ризиків, включаючи класичні, інституційні та неокласичні моделі, що формують методологічну основу страхування в умовах невизначеності [1; 2; 3; 10];
2. Виявити ключові тенденції та зміни на страховому ринку України під час воєнного періоду, зокрема у структурі попиту, премій, виплат та сегментації [4; 5; 7];

3. Визначити особливості впливу воєнних ризиків на фінансову стійкість страхових компаній та необхідність перестраховування, включно з механізмами державної та міжнародної підтримки [6; 11; 14];

4. Оцінити роль цифровізації та впровадження InsurTech-технологій у підвищенні адаптивності страхового ринку до екстремальних умов [8; 9; 15];

5. Сформувати пропозиції щодо вдосконалення державної політики та регуляторної бази у сфері страхового забезпечення та розробки нових продуктів, спрямованих на покриття воєнних ризиків [12; 13; 14];

6. Обґрунтувати перспективні напрями інтеграції українського страхового ринку у міжнародні системи перестраховування та гарантування інвестицій [6; 11; 14].

Основні результати дослідження. У ході дослідження встановлено, що трансформація страхового ринку України під час війни має багатовекторний характер і охоплює структурні, продуктові, фінансові та технологічні зміни, що підтверджується міжнародними та національними аналітичними оглядами [4; 5; 7].

Основні ризики під час війни узагальнені у таблиці 1.

Таблиця 1. Основні ризики страхового ринку під час війни,
складено за джерелами: [7; 11; 13; 14]

Категорія ризиків	Характеристика	Прояви на практиці	Наслідки для страхового ринку
Воєнні ризики	Непередбачувані події, пов'язані з бойовими діями	Руйнування майна; загибель або травмування; окупація територій	Різке зростання збитковості та потреби у перестрахованні
Фінансові ризики	Коливання макроекономічних показників	інфляція, девальвація, зниження купівельної спроможності	Зменшення страхових премій, зростання неплатоспроможності
Операційні ризики	Обмеження діяльності страховиків	Перебої у роботі офісів, IT-інфраструктури, персоналу	Підвищення витрат на цифровізацію та кіберзахист
Регуляторні ризики	Зміни у законодавстві та державній політиці	Запровадження держгарантій, коригування тарифів	Потреба у перегляді продуктів та правил
Соціально-поведінкові ризики	Зміна страхових пріоритетів населення	Зниження попиту на автострахування, зростання на медичне і життя	Трансформація структури продуктів
Ризики перестраховування	Обмежений доступ до глобальних ринків	Зростання вартості перестраховування, обмеження покриттів	Збільшення навантаження на внутрішні ресурси
Інвестиційні ризики	Невизначеність та низька довіра	Зменшення інвестицій у страхові компанії	Скорочення капіталу та резервів

У таблиці 1 систематизовано основні категорії ризиків, що суттєво впливають на функціонування страхового ринку під час війни. Представлені

ризиків охоплюють військові, фінансові, операційні, регуляторні та поведінкові складові, що формують нову структуру загроз для страховиків. Показано, що найбільш критичними залишаються військові та фінансові ризики, які напрямую визначають рівень збитковості, потребу в перестрахованні та інвестиційній підтримці. Зазначено, що цифровізація та операційні ризики зумовлюють необхідність модернізації IT-інфраструктури, кіберзахисту та онлайн-каналів врегулювання збитків. Таблиця ілюструє взаємозв'язок між категоріями ризиків і їх наслідками для ринку, що дозволяє оцінити масштаб впливу військових дій на фінансову стійкість страховиків.

Виявлено, що найбільші зміни спостерігаються у сфері покриття майнових збитків, медичного страхування, страхування життя та агрострахування, оскільки саме ці сегменти зазнають найбільшого зростання ризиків в умовах бойових дій [7; 11]. Значно знижується роль традиційних сегментів — зокрема автострахування — у регіонах із високим рівнем військових загроз [4; 5].

Одним із ключових результатів дослідження є систематизація змін страхового ринку до війни і під час війни, яка узагальнена у Таблиці 1:

Таблиця 2. Порівняння страхового ринку до і під час війни,
складено за джерелами: [5; 7; 8; 9; 11; 13; 14]

Критерій	До війни	Під час війни	Тенденція
Структура попиту	Домінування автострахування	Зростання медичного, життя, агро	Диверсифікація
Ризикові профілі	Стабільні та прогнозовані	Високі та непередбачувані	Зростання невизначеності
Тарифи та премії	Помірне зростання	Перегляд у бік підвищення	Ризик-орієнтованість
Перестраховування	Доступ до глобальних ринків	Обмеження та здорожчання	Державні гарантії
Фінансова стійкість	Стабільні резерви	Тиск на капітал і ліквідність	Пошук зовнішньої підтримки
Інновації	Повільний розвиток InsurTech	Прискорена цифровізація	Цифровий прорив
Роль держави	Регулятор	Гарант і компенсатор	Посилення ролі держави
Міжнародний ринок	Ліберальний доступ	Часткові обмеження	Регіоналізація

Таблиця 2 демонструє структурні відмінності між функціонуванням страхового ринку у довоєнний період та в умовах війни. До війни ринок характеризувався стабільністю, переважанням автострахування та доступом до глобальних перестрахових ресурсів, тоді як у військовий період зафіксовано зміщення попиту на страхування життя, здоров'я, майна та аграрного сектору [4; 7]. Війна призвела до суттєвого збільшення ризикових профілів, що зумовило перегляд тарифних політик та зростання ролі державних і міжнародних гарантійних механізмів [6; 11; 14]. Цифровізація, яка до війни розвивалася поступово, у військових умовах перетворилася на ключовий фактор

забезпечення безперервності діяльності страховиків через InsurTech, Big Data і телематику [8; 9; 15]. Таким чином таблиця ілюструє масштаб і глибину трансформацій, що впливають на стійкість ринку.

Продовжуючи аналіз, встановлено, що фінансова стійкість страхових компаній значною мірою залежить від доступності перестрахових інструментів та державних гарантійних програм, що відображено у звітах MIGA, Світового банку та ЄБРР [6; 11; 14]. Виявлено, що відсутність доступу до міжнародних перестрахових ринків зумовлює потребу у розширенні співпраці з міжнародними інституціями, а також створенні внутрішніх механізмів гарантування компенсацій [6; 11].

Проведений аналіз підтверджує, що цифровізація стала не лише засобом комунікації зі страхувальниками, а й інструментом для оптимізації оцінювання ризиків, моделювання збитків та автоматизації врегулювання страхових випадків [8; 9; 15]. Це дозволяє скорочувати операційні витрати та підвищувати ефективність роботи компаній у надзвичайних умовах, коли фізична інфраструктура піддається загрозам.

Узагальнюючи, результати доводять, що трансформація страхового ринку в умовах війни потребує комплексного підходу, який включає:

- інституційне зміцнення державної політики;
- цифрову модернізацію;
- адаптацію продуктового портфеля;
- розширення міжнародного перестраховування;
- та забезпечення довгострокових механізмів покриття воєнних ризиків

[12;13;14].

Таким чином, можна стверджувати, що страхування в умовах війни виконує не лише комерційну, а й критично важливу соціально-економічну функцію — підтримку економічної стійкості та інвестиційної активності країни [4; 5; 11].

Проаналізуємо статистичні дані по страховому ринку за 2023-2025 (9 місяців).

Аналіз статистичних даних (див. Табл.3) підтверджує, що страхова сфера України демонструє стійке зростання показників незважаючи на війну. За підсумками 2024 року загальний обсяг валових страхових премій зріс на 15 %, до понад 53,1 млрд грн, у тому числі премії з ризикового страхування склали 47,4 млрд грн, а страхування життя — 5,7 млрд грн (порівняно з 2023 роком) (всього премій зростання на 15 %). Це свідчить про розширення попиту на послуги покриття ризикових подій, пов'язаних насамперед із воєнними загрозами. Також у IV кварталі 2023 року валові премії з ризикового страхування збільшилися на 17 % у річному вимірі, а премії з життя — відповідно на 19–22 % [16–18].

Статистика за I півріччя 2025 року показує, що ринок продовжує зростати: загальний обсяг премій перевищив 30 млрд грн, що на 42 % більше, ніж у першому півріччі 2024 року, а учасники галузевих об'єднань зростали ще швидше, ніж весь ринок. В структурі премій домінує автострахування — понад 65,5 %, тоді як медичне страхування складає близько 16 %/ Крім того, за даними за 9 місяців 2025 року валові страхові премії з ризикового страхування зросли на 40,6 % у порівнянні з аналогічним періодом 2024 року [15–18].

Таблиця 3. Основні показники страхового ринку України (2023–2025 роки), складено за джерелами: [16–18]

Показник	2023	2024	2025 (9 міс.)
Валові страхові премії, млрд грн	41,8 (ризикове) (TOTAL ≈ ~47 млрд)	53,1 (зростання +15 %)	52,7 (+37,5 % до 2024)
Ризикове страхування, млрд грн	41,8	47,3 (≈89,2 % від TOTAL)	48,4 (≈92 %)
Страхування життя, млрд грн	-	5,72 (~10,8 % від TOTAL)	4,3 (~8,1 % від TOTAL)
Зростання премій (у порівнянні з попереднім роком)	+20%	+13,2 % (ризикове)	+36,9 % (9 міс.)
Страхові виплати, млрд грн	-	20,86 (загальні)	~18,77 (9 міс.)
Середній рівень виплат (%)	-	39,3 % (за 12 міс)	35,64 % (9 міс.)
Структура страхових премій (non-life)	-	Motor ~25 %, OSCPV ~19,9 %, Health ~13,2 %	Motor ~65,5 %, Health ~16 % (I півр.)
Премії non-life за I кв. 2025 (млрд грн)	-	-	14 (зростання ~36 % до 2024)
Чисті премії ТОП-25 страховиків, млрд грн (9 міс. 2025)	-	-	41,38
Кількість страховиків	-	-	60 компаній (на 09.2025)
Середня ОСЦПВ премія (2025)	-	-	3 046,9 грн (+137 %)

Страхові виплати також мають тенденцію до зростання. За даними страхового ринку, середній рівень виплат у 2024 році сягнув близько 39,3 % від суми премій, що свідчить про зростання зобов'язань страховиків перед клієнтами [15]. Також чистий прибуток ризикових страховиків у 2024 році становив близько 2,5 млрд грн, що на 31 % більше, ніж у попередньому році, а прибуток страховиків життя перевищив 1,4 млрд грн [15–18].

Зазначені дані узгоджуються з міжнародними спостереженнями про адаптацію ринків до нових умов: за оцінками міжнародних аналітичних центрів, війна спричинила обмеження доступу до іноземних перестраховиків і валютних операцій у перші роки конфлікту, але поступове зростання премій та страхових виплат у 2023–2024 роках є ознакою відновлення та адаптації бізнес-моделей [11;12].

Таким чином, статистичні показники підтверджують, що український страховий ринок не лише зберігає функціональну активність у воєнний період, а й демонструє ознаки стабільного розвитку, що проявляється у зростанні обсягів премій, активів, прибутковості та структурній диверсифікації продуктів [16–18].

Висновки. Проведене дослідження показало, що трансформація страхового ринку України під час війни має системний та багатоаспектний характер,

охоплюючи структурні, продуктові, технологічні та інституційні зміни. Воєнні ризики зумовили переорієнтацію страхових продуктів у бік страхування життя, здоров'я, майнового та аграрного страхування, що підтверджує адаптацію ринку до нової конфігурації невизначеності [4; 5; 7]. Одночасно встановлено посилення ролі держави та міжнародних фінансових інституцій у розбудові механізмів підтримки страхового сектору через гарантування, перестраховування та програми інвестиційного страхування [6; 11; 14].

Запровадження цифрових технологій, InsurTech, Big Data та телематики стало ключовими драйверами підвищення ефективності ринку, забезпечуючи автоматизацію процесів, оптимізацію оцінювання ризиків та підвищення прозорості страхової діяльності [8; 9; 15]. Аналіз статистичних показників за 2023–2025 роки підтвердив, що обсяг страхових премій продовжує зростати навіть у воєнний період, а структурні зрушення ринку підтверджені даними [16–18].

Окремо слід підкреслити значення страхування аграрного сектору як важливого інструменту підтримання національної продовольчої безпеки. У контексті війни страхове покриття аграрних ризиків сприяє стабілізації виробництва, мінімізації втрат та підтриманню постачання продовольства, що є критично важливим для економіки та соціальної стійкості держави [3; 5; 7]. Розвиток агрострахування дозволяє зменшити вплив кліматичних та воєнних загроз і забезпечити фінансову стійкість підприємств агропромислового комплексу, що напряду впливає на продовольчу безпеку та інвестиційну привабливість сектору [4; 5].

Узагальнюючи проведене дослідження, можна стверджувати, що страховий ринок України, незважаючи на безпрецедентні воєнні виклики, продемонстрував здатність до адаптації та має потенціал подальшого розвитку. Перспективні напрямки є:

- посилення державних гарантій та міжнародної підтримки;
- модернізація регуляторної політики;
- інтеграція в міжнародні системи перестраховування;
- розвиток інструментів страхування воєнних та аграрних ризиків;
- подальша цифровізація страхових процесів.

Таким чином, страховий ринок у період війни відіграє ключову роль не лише в забезпеченні фінансової стабільності та інвестиційної активності, але й у підтриманні продовольчої безпеки, соціальної стійкості та економічного відновлення країни [6; 11; 14; 15].

1. Arrow K.J. *Essays in the Theory of Risk-Bearing*. Chicago: Markham, 1971.
2. Stiglitz J.E. *Economics of Public Sector*. New York: Norton, 1988.
3. Fleming M. *The Economic Functions of Insurance*. *The American Economic Review*, 1962.
4. Swiss Re Institute. *World Insurance Report 2022*. Zurich: Swiss Re, 2022.
5. Swiss Re Institute. *Global Economic and Insurance Outlook 2023*. Zurich: Swiss Re, 2023.
6. MIGA. *World Investment Guarantee Report 2022*. Washington, D.C.: World Bank Group, 2022.
7. National Bank of Ukraine. *Insurance Market Review 2023*. Kyiv: NBU, 2023.
8. OECD. *Insurance and Risk Management in Crisis Times*. Paris: OECD Publishing, 2023.
9. PwC. *Insurance 2025: The Digital Transformation*. London: PwC, 2025.
10. Kunreuther H., Michel-Kerjan E. *At War with the Weather: Managing Large-Scale Risks*. MIT Press, 2009.
11. World Bank. *Economic Resilience and War Risk Management Report*. Washington D.C., 2024.

12. EIOPA. Insurance Sector Stability Report. Frankfurt: EIOPA, 2023.
13. McKinsey & Company. Global Insurance Market Trends 2022. London, 2024.
14. European Bank for Reconstruction and Development. War Risk Insurance Initiatives Report. London: EBRD, 2024.
15. OECD. InsurTech Landscape and Innovation Report. Paris: OECD, 2025. І.НАСУ (Національна асоціація страховиків України).
16. Огляд страхового ринку України за 2024 рік. Київ: НАСУ, 2025. Режим доступу: <https://nasu.com.ua/oglyad-strahovogo-rynku-ukrayiny-za-2024-rik/>
17. Національний банк України. Статистичний огляд страхового ринку України за 2023–2025 роки. Київ: НБУ, 2025. Режим доступу: <https://bank.gov.ua> (розділ «Фінансовий сектор»)
18. ForInsurer. Аналітичні матеріали страхового ринку України за 2023–2025 роки. Київ: Forinsurer.com, 2025. Режим доступу: <https://forinsurer.com>

1. Arrow K.J. Essays in the Theory of Risk-Bearing. Chicago: Markham, 1971.
2. Stiglitz J.E. Economics of Public Sector. New York: Norton, 1988.
3. Fleming M. The Economic Functions of Insurance. The American Economic Review, 1962.
4. Swiss Re Institute. World Insurance Report 2022. Zurich: Swiss Re, 2022.
5. Swiss Re Institute. Global Economic and Insurance Outlook 2023. Zurich: Swiss Re, 2023.
6. MIGA. World Investment Guarantee Report 2022. Washington, D.C.: World Bank Group, 2022.
7. National Bank of Ukraine. Insurance Market Review 2023. Kyiv: NBU, 2023.
8. OECD. Insurance and Risk Management in Crisis Times. Paris: OECD Publishing, 2023.
9. PwC. Insurance 2025: The Digital Transformation. London: PwC, 2025.
10. Kunreuther H., Michel-Kerjan E. At War with the Weather: Managing Large-Scale Risks. MIT Press, 2009.
11. World Bank. Economic Resilience and War Risk Management Report. Washington D.C., 2024.
12. EIOPA. Insurance Sector Stability Report. Frankfurt: EIOPA, 2023.
13. McKinsey & Company. Global Insurance Market Trends 2022. London, 2024.
14. European Bank for Reconstruction and Development. War Risk Insurance Initiatives Report. London: EBRD, 2024.
15. OECD. InsurTech Landscape and Innovation Report. Paris: OECD, 2025. І.НАСУ (Національна асоціація страховиків України).
16. NASU (Natsionalna asotsiatsiia strakhovykh kompanii Ukrainy). Ohliad strakhovoho rynku Ukrainy za 2024 rik. Kyiv: NASU, 2025. Rezhym dostupu: <https://nasu.com.ua/oglyad-strahovogo-rynku-ukrayiny-za-2024-rik/>
17. Natsionalnyi bank Ukrainy. Statystychnyi ohliad strakhovoho rynku Ukrainy za 2023–2025 roky. Kyiv: NBU, 2025. Rezhym dostupu: <https://bank.gov.ua> (rozdil «Finansovyi sektor»)
18. ForInsurer. Analitichni materialy strakhovoho rynku Ukrainy za 2023–2025 roky. Kyiv: Forinsurer.com, 2025. Rezhym dostupu: <https://forinsurer.com>